

Perlrott Csaba Vilmos (1880-1955)

Csendélet szoborral, a háttérben Párizs

Olaj, vászon, 80,5x65 cm
Jelezve balra lent: Perlrott Csaba V. Paris

• BÁV 78. aukció, 178. tétel

Kiállítva:

- Perlrott Csaba Vilmos kiállítás. Blitz Magángyűjtők Galériája, Budapest, 1998. április 9 – május 10., katalógus: 6.
- Perlrott Csaba Vilmos kiállítás, Mű-Terem Galéria, Budapest, 1998. június 19 – július 4., katalógus: szám nélkül
- Kiállítás K. Gy. úr gyűjteményéből. Kieselbach Galéria, Budapest, 1998. augusztus 28 – szeptember 5.

Reprodukálva:

- Modern magyar festészet 1892–1919. Szerkesztette: Kieselbach Tamás, Budapest, 2003, 804. kép.

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 16 260 EUR

Henri Matisse: Olga Merson portréja, 1911
The Museum of Fine Arts, Houston

„Itt oroszlánok vannak”

A középkori térképrajzolók a felderítetlen és épp ezért veszélyesnek tartott területeket jelölték ezzel a kifejezéssel. A huszadik századra a nagy földrajzi felfedezések kora már rég tovatűnt, a tudományok és művészetek terén azonban a korábbiakhoz képest robbanásszerű változások következtek. Az 1904 és 1914 közötti időszakot a modern művészet nagy évtizedeként szokás emlegetni. A helyszín pedig Párizs, mely a körülmények szerencsés összjátéka folytán bölcsőjévé vált azoknak a kezdeményezéseknek, melyek alapvetően változtatták meg a művészetről alkotott korábbi fogalmakat. Cézanne, Matisse, Picasso, Braque és társainak az új esztétikai értékek felfedezése és a képépítés teljes szabadsága terén véghezvitt forradalma, a művészetek történetének egyik legragyogóbb és legtöbb vitát kiváltó fejezetét alkotja. Az új típusú szépségeszmény megteremtésének munkájából – a franciákon kívül – a világ minden szegletéből Párizsba rajzó „felfedezők” között, számos magyar is oroszlánrészt követelt magának. Ezek közé tartozott Perlrott Csaba Vilmos is, aki a legjobb pillanatban, 1904-ben utazott első ízben Párizsba.

Perlrott és Matisse

Perlrott az első két évben a Julian és a Grande Chaumiére akadémiákon tanult. Rendszeres látogatójává vált egy amerikai műgyűjtő testvérpár, Gertrude és Leo Stein szombati összejöveteleinek, mely a modern festészet legkiválóbbjai mellett, minden érdeklődő számára nyitott volt. Perlrott 1906 őszén itt ismerkedett meg Henri Matisse-szal. Az elsők között volt, akik rendszeres korrigálásra kérték fel az ekkor már nagy tekintélynek örvendő mestert. Az érdeklődők számának ugrásszerű növekedése miatt, 1908 januárjában, egy elhagyott kolostorépületben megnyílt a Matisse Akadémia. A magyarok közül Perlrotton kívül, dolgozott itt többek között Berény, Bornemisza, Czöbel és a Galimberti-házaspár is.

„Matisse nem szerette azokat, akik föntartás nélkül kopírozták őt, megkívánta tanítványaitól, hogy mindegyik a saját útját járja és a saját egyéniségét fejezze ki képeiben. Hivalkodás nélkül elmondhatom, hogy kedvenc tanítványa voltam, sok mindenben támogatott. Azok közé a kégyeltjei közé tartoztam, akiket minden héten meghívott műtermébe, ahol megmagyarázta beállított csendéleteit s ezek az elméleti oktatók voltak a leghasznosabbak a mi részünkre.” – írta Perlrott 1929-ben megjelent monográfiájában.

Kép vagy csendélet?

Perlrott itt bemutatott, 1912-ben született festménye valóságos sűrítőmánya a korszak modern törekvéseinek. Matisse-nak a szépről és természetigazról alkotott akadémikus ideálokat felülíró tanításai, a kubizmus eredményei és a feladás homályából ekkor felbukkant El Greco művészetének hatása együtt és egymást kiegészítve mutatkozik alkotásán. Matisse művészi elveinek sarokpontja volt, hogy sosem csendéletet, tájat vagy alakot, hanem elsősorban a szerkezetre, összhangra és dekoratív elrendezésre koncentrálnak kompozíciókat, azaz a képépítés törvényszerűségeit kutató képeket alkotott. Perlrott művén a csendélet és a háttér tájrészlete azonos síkon, a távlati perspektívát nélkülöző dekoratív mintaként olvad egybe. A kompozíció szándékoltan nyitva hagyott kérdése, hogy az ábrázolt városrészlet valóságos, vagy esetleg kép a képben motívum. Perlrott az összhatás dinamikus egyensúlya érdekében még a kollázs – szintén Matisse-tól ellesett – speciális változatát is alkalmazta, amennyiben egy előző kép részleteit mintegy „ottfelejtette” festményén. A felülfestés alól előtűnő motívumok fontos szerephez jutnak a képegész egyensúlyának létrejöttében. A fanyar színvilággal kombinált nyers festésmód a művészi teremtés szakrális aktusába, az élő organizmusként lüktető kompozíció keletkezésének folyamatába enged bepillantást. Az idén 125 éve született és 50 éve elhunyt Perlrott kettős jubileumának méltó ünnepléseként kerül a nagyközönség elé az életmű e különleges darabja.

Rum Attila

